

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์ในวิทยาลัยครุภาคใต้ และเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา กับบุคลิกภาพของอาจารย์ในวิทยาลัยครุภาคใต้ ผลการวิจัยนี้เป็นประโยชน์โดยตรงต่อการวางแผนการศึกษาในด้านการจัดบุคคลเข้าทำงานให้เหมาะสมกับความสามารถและบุคลิกภาพ

กลุ่มตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ อาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยครุภาคใต้ ในปีการศึกษา 2525 จำนวน 246 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสำรวจ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ซึ่งมียู่ 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน

ตอนที่ 2 สืบถามเกี่ยวกับแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา 5 สัทธี สภารัตถนิยม นิรันตรนิยม พิพัฒนาการนิยม ปฏิรูปนิยม และอัตถิภาวนิยม

ตอนที่ 3 เป็นแบบสำรวจบุคลิกภาพของคาเทล (16 PF)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสำรวจไปให้ผู้ใกล้ชิดในวิทยาลัยครุยะลา วิทยาลัยครูสงขลา วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช วิทยาลัยครูภูเก็ต และวิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี เป็นผู้แจกและรวบรวมแบบสำรวจ แล้วส่งมาให้ผู้วิจัยทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จากผลคูณของคะแนนแบบของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเคนนอนดิคอน (canonical correlation)

สรุปผลการวิจัย

1. อาจารย์วิทยาลัยครุภาควิทยา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นชายมากกว่า หญิง ส่วนมากมีอายุระหว่าง 30-40 ปี มีวุฒิปรินญาตร้อยละ 50.81 วุฒิปริญญาโทร้อยละ 42.68 และมีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 10 ถึง 20 ปี
2. แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครุภาควิทยา โน้มไปทางสัทธิพัฒนาการนิยม เมื่อแยกวิเคราะห์ในด้านความหมายการศึกษา จุดมุ่งหมายการศึกษา องค์ประกอบของการศึกษา กระบวนการเรียนการสอนพบว่า ความหมายการศึกษา จุดมุ่งหมายการศึกษา โน้มไปทางสัทธิพัฒนาการนิยม องค์ประกอบของการศึกษา โน้มไปทางนิรันตรนิยม และกระบวนการเรียนการสอนโน้มไปทางสัทธิอดีตภาวนิยม
3. ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา กับบุคลิกภาพพบว่า สัทธิ-สำรตถนิยมมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ \bar{B} , \bar{E} , \bar{G} , \bar{H} , \bar{I} , \bar{M} , \bar{N} , \bar{O} , \bar{Q}_1 , \bar{Q}_2 , และ \bar{Q}_3 สัทธินิรันตรนิยมมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ \bar{A} และ \bar{Q}_3 สัทธิพัฒนาการนิยมมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ \bar{B} , \bar{E} , \bar{G} , \bar{M} , \bar{O} และ \bar{Q}_3 สัทธิปฏิรูปนิยมมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ \bar{B} , \bar{F} , \bar{H} และ \bar{Q}_3 ส่วนสัทธิอดีตภาวนิยมมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ \bar{A} , \bar{B} , \bar{C} , \bar{I} และ \bar{Q}_1 ที่ระดับนัยสำคัญ .01 และ .05
4. ความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรของแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา กับชุดตัวแปรของบุคลิกภาพพบว่า ชุดตัวแปรของแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา กับชุดตัวแปรของบุคลิกภาพมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = 0.61339 ที่ระดับนัยสำคัญ .01

อภิปรายผลการวิจัย

เกี่ยวกับแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา

แนวคิดทางด้านปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูภาคใต้ โนมัมไปทางสัทริพัฒนาการนิยม ($\bar{X} = 8.500$) สัทริที่เลือกกรองไปตามลำดับคือ สัทรินิรันตรนิยม ($\bar{X} = 6.9512$) สัทริสถิตถาวรนิยม ($\bar{X} = 6.3780$) สัทริปฏิรูปนิยม ($\bar{X} = 5.8577$) และสัทริที่เลือกเป็นอันดับสุดท้ายได้แก่ สัทริสารัตถนิยม ($\bar{X} = 3.3679$) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของหลาย ๆ คน ดังที่อ้างในบทที่ 2 ได้แก่ สัมพงษ์ สิงหะพล ที่วิจัยพบว่าแนวคิดทางด้านปรัชญาการศึกษาของนักศึกษา วิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชั้นปีสุดท้าย ระดับประกาศนียบัตร วิชาการศึกษาชั้นสูง และระดับปริญญาตรี โนมัมไปทางสัทริพัฒนาการนิยม นอกจากนี้ ผลการวิจัยนี้ยังใกล้เคียงกับผลการวิจัยของ โมฮัมเหม็ด อาเหม็ด โคเรียม (Mohamed Ahmed Koriem) ที่วิจัยพบว่า นักศึกษาครูของมหาวิทยาลัยอเล็กซานเดรีย ประเทศอียิปต์มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา โนมัมไปทางปฏิบัตินิยม อันเป็นปรัชญาแม่บทของประสภการณ์นิยม หรือพัฒนาการนิยม¹ อีกทั้งผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ แกรี เรย์ ฟูลเลอร์ (Gary Ray Fuller) ที่วิจัยพบว่า นักศึกษาปริญญาตรี และนักศึกษาปริญญาโทของมหา วิทยาลัยโอเรกอนต่างมีความเชื่อ โนมัมไปทางสัทริพัฒนาการนิยม มากกว่าสัทริสารัตถนิยม

การที่อาจารย์วิทยาลัยครูภาคใต้มีแนวคิดทางด้านปรัชญาการศึกษา โนมัมไปทางสัทริพัฒนาการนิยม อาจเป็นเพราะการสวดการ เรียนการสอน และระบบการศึกษาของวิทยาลัยครูได้รับอิทธิพลจากการศึกษาของต่างประเทศ โดยเฉพาะในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ครูอาจารย์ของไทยจำนวนมากได้รับทุนไป เรียนในมหา วิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา ได้รับเอาแนวคิดของปรัชญาพัฒนาการนิยม ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในขณะนั้น เข้ามาเผยแพร่ในประเทศโดยผ่านเข้ามาทางนักการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

¹ ศักดา ปรากฏประทานพร, ปรัชญาการศึกษาฉบับพื้นฐาน, หน้า 55

ทางด้านการศึกษา¹ เช่น วิทยาลัยครูวิชาการศึกษาประสานมิตร (มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-
วิโรฒ) ได้ตั้งปรัชญาการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ว่า การศึกษาคือ ความเจริญ
งอกงาม (Education is Growth) จากจุดนี้เองที่แนวคิดทางการศึกษาพัฒนาการนิยม
ขยายวงกว้างไปสู่วิทยาลัยครูต่าง ๆ ทั่วประเทศอย่างรวดเร็ว เพราะครู อาจารย์ของ
วิทยาลัยครูส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาจากวิทยาลัยแห่งนี้ แม้ว่าระยะเวลาจะผ่านมา เกือบ 30 ปี
แล้วก็ตาม แนวคิดทางการศึกษาของพัฒนาการนิยมในประเทศไทย ก็ยังคงมีอิทธิพลต่อการจัด
การศึกษาในวิทยาลัยครูเป็นอย่างมาก

นอกจากนี้ในสังคมไทยมีคำสอนพุทธ เป็นคำสอนประจำชาติ ซึ่งมีคนนับถือถึงร้อยละ
90² แนวคิดในคำสอนพุทธจึงอาจมีอิทธิพลต่อคนไทย และถ้าวิเคราะห์ในแง่ของพุทธคำสอน
แล้วจะเห็นว่า แนวคิดของอาจารย์วิทยาลัยครูภาคใต้ มีความสอดคล้องกับพุทธปรัชญาอยู่
หลายประการ เช่น ในเรื่องที่ว่าการศึกษาควรมุ่งพัฒนาผู้เรียนในด้านกาย วาจา ใจ โดย
คำนึงถึงขั้นตอนตามหลักการของไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา นั่นคือการพัฒนาพฤติกรรม
ด้วยองค์อริยมรรค 3 ประการ ฮันโตแก่ สัมมาวาจา (เจรจาชอบ) สัมมากัมมันตะ
(การทำงานชอบ) สัมมาอาชีวะ (เลี้ยงชีพชอบ) พัฒนาจิตด้วยองค์อริยมรรค 3 ประการ คือ
สัมมาวาชยะมะ (ปลูกฝังความพอใจ) สัมมาลัสตี (ระลึกชอบ) สัมมาสมาธิ (ตั้งใจมั่น) พัฒนา
สติปัญญาด้วยองค์อริยมรรค 2 ข้อ คือ สัมมาทิฐิ (เห็นชอบ) และสัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ)
เมื่อผู้เรียนสามารถบรรลุการศึกษาถึงขั้นนี้ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมต่อไป³
นอกจากนี้อาจารย์วิทยาลัยครูภาคใต้ ยังมีความเชื่อว่า ควรช่วยให้ผู้เรียนดำเนินชีวิตใน
สังคมอย่างเป็นสุข ให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้ การเรียนการสอนจึงเน้นที่ประสบการณ์

¹ สุตใจ เหล่าสุนทร, ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษา (กรุงเทพมหานคร :
เคเส็ดไทย, 2517), หน้า 134-135.

² ประเวศ วะสี และ ส.ศิวรักษ์, คำสอนเพื่อสังคม (กรุงเทพมหานคร :
แสงรุ่งการพิมพ์, 2525), หน้า 21.

³ พระโสภณคณาภรณ์, "พุทธปรัชญาการศึกษา" เอกสารประกอบคำบรรยายวิชา
พุทธปรัชญาการศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครูคำสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
หน้า 3-5.

ซึ่งในทัศนะของพุทธปรัชญาที่มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ ดังปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก เช่น ในคณิกโมคคัลลานสูตร¹ ทันทภูมิสูตร² และในอุบาสีสูตร³

¹ พระพุทธเจ้าได้ยืนยันลักษณะของคำสอนที่เน้นให้เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ตามลำดับในคณิกโมคคัลลานสูตรไว้ดังนี้ "ดูกรพราหมณ์ เราอาจบัญญัติการศึกษาโดยลำดับ การกระทำโดยลำดับในธรรมวินัยนี้ได้เปรียบเหมือนคนฝึกม้าผู้ฉลาด ได้ม้าอาชาไนยตัวงามแล้วเริ่มต้นทีละตัว ให้ทำสิ่งที่ควรทำในปางเหียน ต่อไปจึงได้ทำสิ่งที่ควรทำยิ่ง ๆ ขึ้นไป" กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คำสอน, 2521), 14 : 67.

² ในทันทภูมิสูตร พระพุทธเจ้าตรัสเรื่องการฝึกช้างเป็นลำดับ ๆ ตั้งแต่การนำออกจากป่ามาเป็นลำดับ เปรียบเทียบกับการฝึกพระภิกษุ. กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คำสอน, 2521), 14 : 231-233

³ ในอุบาสีสูตร พระพุทธเจ้าทรงแสดงถึงกระบวนการเรียนรู้ของเด็กอ่อนนอนหวายผู้ค่อย ๆ เจริญวัย ค่อย ๆ เรียนรู้ เกิดประสบการณ์ทางจิตเพิ่มขึ้นโดยลำดับ จนกระทั่งออกบวชแล้วบรรลุภูมิธรรมขั้นสูงทางคำสอนในที่สุด. กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คำสอน, 2521), 24 : 204

โดยเหตุนี้ การที่อาจารย์วิทยาลัยครุภาควิทยาศาสตร์ มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาโน้มไปทางปรัชญาการศึกษาที่พัฒนาการนิยม จึงน่าจะมียุทธิพลจากแนวคิดทางการศึกษาของต่างประเทศ และจากพุทธปรัชญาของไทยด้วย

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่อาจารย์วิทยาลัยครุภาควิทยาศาสตร์ มีแนวคิดทางการศึกษาโน้มไปทางปรัชญาการศึกษาที่พัฒนาการนิยมนั้น จะช่วยส่งเสริมให้การจัดการศึกษาในปัจจุบัน ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ได้ระบุแนวทางการจัดการศึกษาที่มีลักษณะสอดคล้องกับปรัชญาที่พัฒนาการนิยมหลายประการ เช่น ในเรื่องเกี่ยวกับผู้เรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสังคม แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ได้กำหนดว่า "รัฐพึงจัดให้สาระและกระบวนการเรียนรู้ครบถ้วนและกลมกลืนกัน ระหว่างความเจริญงอกงามทางคุณธรรม จริยธรรม และปัญญากับความเจริญทางวัตถุ และระหว่างความเจริญงอกงามทางร่างกายและจิตใจ ทั้งนี้เพื่อการดำรงชีวิตที่สมบูรณ์ตามสภาพการที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา¹ อีกทั้งมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนจากการปฏิบัติจริง แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ได้กำหนดว่า "การจัดการศึกษาในทุกๆระดับ จะต้องมุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น รู้จักแก้ปัญหา รักการทำงาน..."² นอกจากนี้แล้ว การศึกษาควร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2521), หน้า 6.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

เป็นเครื่องมือพัฒนา ระบอบประชาธิปไตยตามคำสั่งคมต้องการ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ได้กำหนดว่า "ให้มีความเข้าใจ กระตือรือร้น ที่จะมีส่วนร่วมในการ ปกครองประเทศ ตามวิถีทางประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ยึดมั่นใน ลัทธิขงจื้อ คำลัทธิ พระมหากษัตริย์"¹

เมื่อแยกพิจารณาแนวคิดทางด้านปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิชาลัยครู ภาควิชาในด้านต่าง ๆ คือ ด้านความหมายการศึกษา จุดมุ่งหมายการศึกษา องค์ประกอบ ของการศึกษา และกระบวนการเรียนการสอนพบว่า โน้มไปทางสังคมนิยม การนิยาม 2 ด้านด้วยกันคือ ด้านความหมายการศึกษา และจุดมุ่งหมายการศึกษา ส่วนองค์ประกอบ ของการศึกษา โน้มไปทางสังคมนิยม และกระบวนการเรียนการสอน โน้มไปทาง สังคมนิยม

สำหรับแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิชาลัยครูภาควิชาในด้าน ความหมายการศึกษา และจุดมุ่งหมายการศึกษานั้นมีความสอดคล้องกับแนวคิดทางการศึกษา ส่วนรวมที่โน้มไปทางสังคมนิยม ดังที่ได้อภิปรายมาแล้ว ส่วนในด้านองค์ประกอบ ของการศึกษา และกระบวนการเรียนการสอนจะได้อภิปรายดังต่อไปนี้

ตามที่องค์ประกอบของการศึกษาอันได้แก่ ครู นักเรียน โรงเรียน และหลักสูตร มีแนวโน้มไปทางสังคมนิยมนั้น ในด้านครู อาจารย์วิชาลัยครูภาควิชาได้มีความเห็น ว่าบทบาทของครูควรจะเป็นผู้นำทางสติปัญญา มีเหตุผล มีคุณธรรม และจริยธรรม เหตุที่เป็น เช่นนี้อาจเป็นเพราะการศึกษาในสมัยโบราณ พระสงฆ์ได้ทำหน้าที่เป็นครูสอนหนังสือ และการ ที่สังคมไทยให้ความเคารพเทิดทูนพระสงฆ์ไว้ในฐานะอันสูงส่งโดยถือว่า พระสงฆ์เป็นผู้นำ ทางจิตใจของประชาชน ครูจึงได้รับความเคารพเทิดทูน และเชิดชูจากสังคมไว้ในฐานะอันสูง ด้วย นอกจากนี้แล้วพุทธคำลัทธิยังได้ยกย่องครูไว้ในฐานะ "บุษนิยบุคคล" เช่นเดียวกับ

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520, หน้า 2.

พระพุทธเจ้า พระสงฆ์ หรือพ่อแม่¹ ฮักทั้งคำสอนาอิสลามก็ได้ให้ความเคารพยกย่องและนับถือ ครูไวโนตาแห่งหนึ่งที่ถัดไปจากบรรดาคำกล่าว² บทบาทของครูในอดีตจึงเป็นผู้มีจริยธรรมงาม และมีศีลธรรมล้นเป็นตัวอย่างแก่ศิษย์ได้ในทุกกรณี ครูจึงทำหน้าที่เป็นผู้สอนชีวิต ลอนความเป็นคน ลอนความเป็นอยู่ ประสพการณ์ค่านิยม และคุณงามความดีควบคู่ไปกับการสอนหนังสือและวิชาการ แต่ในสังคมปัจจุบันค่านิยมในสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปในทางยกย่องผู้มีทรัพย์สินและอำนาจ ครูสาวเป็นต้องดิ้นรนเพื่อฐานะทางเศรษฐกิจ โดยหันเหความสนใจไปสู่การหารายได้พิเศษทางอื่น เช่น เปิดสอนกวดวิชาหรือไม่ก็เรียนต่อเพื่อเพิ่มวุฒิ อันหมายถึงการได้ปรับเงินเดือนสูงขึ้น มีเกียรติสูงขึ้น และมีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งที่ดีขึ้นด้วย เป็นต้น การดิ้นรนดังกล่าวนี้ทำให้คุณภาพ และความเอาใจใส่ในการสอนตามหน้าที่ลดหย่อนลง เกิดปัญหาเกี่ยวกับการขาดศีลธรรม และขาดความรับผิดชอบในจรรยาครู ซึ่งทำให้สังคมขาดความเชื่อถือในตัวครู อย่างไรก็ตาม ถึงแม้สถานการณ์ของครูจะเปลี่ยนแปลงไปบ้าง แต่แนวความคิด ความเชื่อ ประกอบกับการที่คนไทยมีค่านิยมที่เด่นชัดในการเคารพผู้อาวุโส และมีความกตัญญูรู้คุณ สังคมจึงยังคงคาดหวังให้ครูเป็นผู้อบรมสั่งสอนทั้งในด้านความรู้ จิตใจ และความประพฤติ ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (ดังที่อ้างในบทที่ 2) ที่ทำการวิจัยเรื่อง "ลักษณะของครูที่สังคมต้องการ" ซึ่งการวิจัยพบว่า ครูควรเป็นบุคคลที่อยู่ในฐานะที่ควรเคารพนับถือ และครูควรเป็นผู้ที่มั่งคั่ง เกียรติและศักดิ์ศรีแห่งอาชีพครูไว้โดยไม่กระทำสิ่งใด ๆ ที่ขัดต่อศีลธรรมและคุณธรรมหรือเกสือกกล้าวอวยมุข คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาก็ได้รายงานลักษณะของครูที่พึงประสงค์ไว้ว่า ครูควรประพฤติและวางตนอยู่ใน

¹ ลูส์ลักซ์ คิวรัทซ์, "ความเป็นครู" ศูนย์ศึกษา (มกราคม-มีนาคม 2511), หน้า 29.

² มุฮัมมัด อะฎีเยฮ์ อัล-อิบรอฮีม, การศึกษาในคำสอนอิสลาม แปลโดย มุฮัมมัด อมีน บินกาซัน (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อัล-อูฮาต, 2521), หน้า 33.

กรอบศีลธรรมจรรยาอันเป็นบรรทัดฐานที่ยอมรับกันทั่วไปในชุมชน¹ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ได้เน้นให้ครูทำหน้าที่ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาโดยรอบด้านในตัวผู้เรียน อีกทั้งเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมในระดับที่วิญญูชนพึงปฏิบัติได้และมีลักษณะที่สอดคล้องกับสังคมไทย² นอกจากนี้ หสัถสูตรการฝึกหัดครูได้ระบุจุดมุ่งหมายของการผลิตครูไว้ดังนี้ "ให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของครู มีวิญญูชนของความ เป็นครู"³ จะเห็นว่าสังคมปัจจุบันได้คาดหวังให้ครูมีบทบาทเป็นผู้พัฒนาการเรียนรู้แก่ผู้ เรียนทั้งในด้านการเสริมสร้างสติปัญญา และเป็นแบบอย่างแห่งความประพฤติอันดีงามดัง เช่นครูในสมัยก่อน โดยเหตุนี้ในปัจจุบันจึงได้มีการวิจัยและการสัมมนา เกี่ยวกับคุณธรรม และจริยธรรมของครู หสัถสูตรการฝึกหัดครูก็ได้เปิดสอนวิชาปรัชญา และจริยธรรมสำหรับ ครูเป็นวิชาบังคับ ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว และอาจเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้สถานการณ์ ของครูสูงขึ้นได้

ในตำนผู้เรียน อาจารย์วิทยาลัยครุภาควิตมีความเห็นว่าผู้เรียนเป็นผู้ที่มีสติปัญญา และมีศักยภาพในตัวเอง แต่ยังไม่ได้พัฒนาอย่างเต็มที่ การที่จะพัฒนาขึ้นมาได้นั้น จำเป็น ต้องฝึกฝนคุณสมบัติที่มีอยู่ โดยการสอนการแนะนำจากครู บทบาทที่สำคัญในการเล่าเรียน จะต้องอยู่ที่นักเรียนเอง ไม่ใช่อยู่ที่ครู นักเรียนจะต้องแสดงเหตุผลแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กับนักเรียนด้วยกัน หรือกับครู ซึ่งแนวคิดเหล่านี้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของแผนการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2520 ที่มุ่งพัฒนาความเจริญงอกงามทางสติปัญญาและความคิด...."⁴

¹ คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา, การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม (กรุงเทพมหานคร : ธนประดิษฐ์การพิมพ์, 2521), หน้า 25.

² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520, หน้า 9.

³ สภาการฝึกหัดครู, หสัถสูตรการฝึกหัดครูระดับปริญญาตรี (ฉบับปรับปรุง) (กรุงเทพมหานคร : สัมพรการพิมพ์, 2525), หน้า 2.

⁴ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520, หน้า 8.

และคณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษาได้เสนอให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่ "มีความสามารถในการทำงานรวมกลุ่ม การแสดงออก และวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล อดทนต่อการถูกวิจารณ์ ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น"¹ นอกจากนี้แล้ว อาจารย์วิทยาลัยครุภาควิทยาได้มีความเชื่อเกี่ยวกับผู้เรียนว่า เป็นผู้ที่มีสติใจบริสุทธิ์ และมีแนวโน้มไปในทางที่ดี ความคิดเห็นนี้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ที่ "...มุ่งพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้และเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอันมีค่าแก่บุคคล สังคม และประเทศชาติ"² คณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษาได้เสนอให้ผู้เรียน "เป็นคนรักใฝ่คุณธรรม และจริยธรรมโดยไม่หลงใหลในวัตถุ เห็นคุณค่าของการรักษาเอกราช และวัฒนธรรมของชาติ"³ จะเห็นว่าอาจารย์วิทยาลัยครุภาควิทยาได้มีความคิดเห็นสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 และความเห็นของคณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษาในเรื่อง เกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านสติปัญญา ความมีเหตุผล และด้านคุณธรรม จริยธรรม เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการสังเกตการศึกษาในปัจจุบัน มุ่งพัฒนาผู้เรียนในด้านสติปัญญา เป็นหลัก ส่วนการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น อภิปรายโต้เถียงยังเป็นวิธีการสอนที่ห่างไกลจากสภาพความเป็นจริงมาก ทั้งนี้เพราะการขาดแคลนในองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนดังกล่าว ยังขาดครูที่มีความรู้กว้างขวาง กล้าแสดงออกเพื่อเผยแพร่ความคิดเห็น ฯลฯ นอกจากนี้ ผลของการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่รับเอาวัฒนธรรมของชาติตะวันตกเข้ามาเกือบทุกด้าน เช่น การแต่งกาย การพูดคุย การทักทาย ฯลฯ มีผลให้ผู้เรียนขาดความสนใจและละเลยวัฒนธรรมอันดีงามของไทยเป็นอย่างมาก การที่จะแก้ปัญหาดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย เป็นต้นว่า ครอบครัว โรงเรียน สื่อมวลชน ฯลฯ ให้ช่วยกันปลูกฝังค่านิยมในด้านคุณธรรม จริยธรรม และความมีเหตุผล

¹ คณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษา, การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม, หน้า 25-26.

² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520, หน้า 8.

³ คณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษา, การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม, หน้า 25-26.

ในด้านบทบาทและหน้าที่ของโรงเรียน อาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคใต้มีความเชื่อว่า โรงเรียนเป็นสื่อกลางหรือพาหนะที่จะนำผู้เรียนไปสู่ค่านิยมและวัฒนธรรมอันดีงาม ด้วยเหตุนี้โรงเรียนจึงมุ่งสืบทอดวัฒนธรรม ระเบียบวินัย และการประพฤติปฏิบัติให้แก่ผู้เรียน จะเห็นว่าแนวคิดเหล่านี้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ซึ่งได้ระบุถึงบทบาทและหน้าที่ของโรงเรียนไว้ว่า "รัฐพึงจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างและก่อให้เกิดความสำนึกในคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรม ค่านิยม ตลอดจนขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงาม..... รัฐพึงสนับสนุนกิจกรรมเยาวชน และจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีบุคลิกภาพที่ดี มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย มีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมไทย"¹

การที่อาจารย์วิทยาลัยครูภาคใต้มีความเห็นสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 อาจเป็นเพราะในปัจจุบันโรงเรียนได้ลดบทบาทในการปลูกฝังค่านิยม และวัฒนธรรมเหล่านี้ลง ประกอบกับการที่สังคมไทยรับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาปะปนมาก บทบาทของครู อาจารย์ก็ลดความเข้มงวดลง แต่อย่างไรก็ตามในฐานะที่โรงเรียนเป็นสถาบันที่เป็นขบวนการขัดเกลากายทางสังคม (Socialization) ที่สำคัญสถาบันหนึ่ง สังคมจึงยังมุ่งหวังให้โรงเรียนเป็นสถานที่อบรมสั่งสอนด้านศีลธรรมและจริยธรรมแก่ผู้เรียน

ในด้านหลักสูตร อาจารย์วิทยาลัยครูภาคใต้มีความเห็นว่า หลักสูตรควรเน้นหนักในเรื่องสติปัญญา และเหตุผล และเห็นว่าเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ควรศึกษาวิชาในหมวดพื้นฐานทั่วไป (General Education) ในเรื่องนี้เมื่อพิจารณาโครงสร้างของหลักสูตรการฝึกหัดครูระดับปริญญาตรี จะเห็นว่ามิวิชาพื้นฐานทั่วไป (General Education) ได้แก่วิชา ภาษา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย² ถึงร้อยละ 30-35 วิชาเหล่านี้ล้วนแต่มุ่งพัฒนาสติปัญญาและเหตุผล โดย

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520, หน้า 14-15.

² สภาการฝึกหัดครู, หลักสูตรการฝึกหัดครูระดับปริญญาตรี (ฉบับปรับปรุง), หน้า 7.

เหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่า การที่อาจารย์วิทยาลัยครูภาคใต้มีแนวคิดในด้านหลักสูตร โน้มไปทางปรัชญาธีรนิยม อาจเป็นเพราะได้รับอิทธิพลจากหลักสูตรของสถาบันการศึกษาที่ตนเอง

ส่วนในด้านกระบวนการเรียนการสอน อาจารย์วิทยาลัยครูภาคใต้มีความเห็นว่าการเรียนการสอนควรเริ่มต้นจากผู้เรียน การเรียนการสอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนเป็นตัวของตัวเองมากที่สุด วิธีสอนที่ดีคือ การให้ลงมือกระทำด้วยตนเอง การอภิปรายโต้ตอบ การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การให้อิสระภาพในการเลือกด้วยตนเอง และการมีความยุติธรรม การที่ผิมีความเห็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ อาจารย์วิทยาลัยครูภาคใต้ได้ตระหนักถึงปัญหาที่นักศึกษาในปัจจุบันไม่รู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ บัณฑิตที่เ้าอำนวยให้ผิผลิตนักศึกษามีลักษณะดังกล่าว มีทั้งปัญหาจากระบบการศึกษา และระบบสังคม กล่าวคือระบบการศึกษา ไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกทางเลือกของตนเอง จึงมีผลให้ผู้เรียนขาดการรู้จักตนเอง ขาดความสนใจในตนเอง และบางคนก็ขาดความตั้งใจในการศึกษา เกิดความท้อถอย ผิดหวัง ไม่แน่ใจว่าตนเองเข้ามาในระบบการศึกษาเพื่ออะไร ไม่ทราบถึงจุดมุ่งหมายของสถาบันว่าต้องการผลิตผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอย่างไร นอกจากนี้การจัดการศึกษาแบบที่ต้องผ่านระบบการแข่งขันหลายขั้นตอน ก็ทำให้ผู้เรียนต้องชิงดีชิงเด่นเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการมาโดยตลอด ซึ่งทำให้เป้าหมายของการศึกษามุ่งให้ผู้เรียนสอบให้ได้คะแนนดีที่สุด ส่วนระบบการสอนที่ครูสอนให้คิดตาม ๆ กัน เด็กต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่ นักเรียนต้องเชื่อฟังครู ต้องปฏิบัติตามตำรา ไม่มีการสอนที่ให้ผู้เรียนแสวงหาสิ่งที่ถูกต้อง ทำให้ผู้เรียนขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคม ผลจากการที่ระบบสังคมเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมอุตสาหกรรม และความพยายามของรัฐที่จะยกระดับการศึกษาของชาติให้ทัดเทียมกับต่างประเทศที่พัฒนาแล้ว มุ่งผลิตบัณฑิตเพื่อสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งเป็นการเพิ่มกำลังคนมากกว่าคุณภาพ ประกอบกับค่านิยมของสังคมที่มุ่งความเจริญทางวัตถุ จึงเป็นสาเหตุอีกด้านหนึ่งที่ทำให้คนในสังคมมองเห็นคุณค่าทางด้านวัตถุมากกว่าการพัฒนาผู้เรียน ในด้านปัจเจกชนและด้านจิตใจของผู้เรียนให้เข้าใจชีวิตและกล้าที่จะเป็นตัวของตัวเอง สภาพและปัญหาเหล่านี้ อาจเป็นเหตุผลที่ทำให้วิทยาลัยครูภาคใต้มีความเห็นว่าการศึกษาที่ถูกต้องไม่ใช่เป็นเพียงแต่การสะสมและถ่ายทอดวิชาความรู้ข้อมูล ข้อเท็จจริงต่าง ๆ แต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องเป็นการศึกษาเพื่อให้ทุกคนได้ตระหนักถึงคุณธรรม ความดีงาม ความหมายของชีวิต การทำตนให้เป็น

ประโยชน์ต่อส่วนรวม และการรู้จักคิดค้นหาความจริง โดยอยู่บนพื้นฐานของเหตุผล นอกจากนี้คำสอนในพุทธคำสอนที่ปรากฏในกาลามสูตร ที่สอนให้คนรู้จักคิดค้นด้วยตนเอง อย่างมีเหตุผล ไม่ควรเชื่อตาม ๆ กันมา ไม่ควรเชื่อเพราะคิดเอง ไม่ควรเชื่อเพราะครูบอก ไม่ควรเชื่อโดยอ้างตำรา แต่ควรเชื่อและปฏิบัติแต่เฉพาะสิ่งที่มีเหตุผล อันเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นเท่าที่¹ อีกทั้งยังมีงานวิจัยของ จอห์น เอฟ เอ็มเบรี (John F. Embree)² เฮอร์เบิร์ต ฟิลลิปส์ (Herbert Phillips)³ และ ลูนทร์ โคมิน⁴ ที่สนับสนุนให้เห็นว่าสังคมไทยมีลักษณะเป็นปัจเจกชนนิยม (Individualistic) กล่าวคือ คนไทยมีนิสัยรักความเป็นอิสระ และไม่ชอบที่จะทำงานรวมกันเป็นกลุ่ม หรือเป็นองค์กร แนวคิดเหล่านี้ก็อาจมีอิทธิพลต่อแนวคิดของอาจารย์วิทยาลัยครูภาคใต้

นอกจากนี้ยังมีเหตุผลที่สำคัญประการหนึ่งคือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่งผลให้บุคคลมีความสับสนในความเชื่อเก่า ๆ เช่น กฎเกณฑ์ทางคำสอน รวมทั้งขนบธรรมเนียม-

¹ กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศาสนา, 2521), 20 : 226.

² John F. Embree, "Thailand A Loosely Structured System : Thailand" The American Anthropologist, 52 (1950) : 3.

³ Herbert Phillips, "Thai Peasant Personality : A Case Study of Bang Chan Villages," (Doctoral thesis, Cornell University, 1963), p. 395.

⁴ ลูนทร์ โคมิน และ สนิท สัมครการ, "ค่านิยมและระบบค่านิยมไทย : เครื่องมือในการสำรวจวัด" ใน รายงานการสัมมนาเรื่องระบบค่านิยมไทย คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, บรรณธิการ (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2523), หน้า 62.

ประเพณีดั้งเดิม ทั้งยังมีนักการศึกษา เช่น เอ.เอส. นีล (A.S. Neill)¹ และ อีวาน อิลลิช (Ivan Illich)² ซึ่งได้เล่นอู่ให้การศึกษาหันมาเน้นเรื่องเสรีภาพของบุคคล ความรับผิดชอบของแต่ละคนที่จะกำหนดทางเลือก และแนวชีวิตของตนเองเป็นสำคัญ อาจารย์วิทยาลัยครุภาควิทยาที่ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี จึงอาจได้รับอิทธิพลดังกล่าวนี้บ้าง

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าที่อาจารย์วิทยาลัยครุภาควิทยาได้มีแนวคิดทางการศึกษา โน้มไปทางเสรีอึดถาวรนิยม อาจเป็นผลมาจากการที่ อาจารย์วิทยาลัยครุภาควิทยาได้ตระหนักถึงความสำคัญของบุคคล และความรับผิดชอบต่อในการเลือกของผู้เรียน นอกจากนี้กระบวนการเรียนการสอนตามแนวปรัชญา นี้ อาจช่วยแก้ปัญหาของการศึกษาที่ยึดความรู้เป็นสิ่งสูงสุด และการใช้ความรู้ในการเอารอดเอาเปรียบคนที่ด้อยกว่า ลักษณะการเรียนการสอนตามแนวนี้จะช่วยชี้ให้เห็นว่า ครูและวิชาการต่าง ๆ เป็นเพียงเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง ช่วยตนเอง และสามารถพึ่งตนเองได้ นอกจากนี้การให้การศึกษาในลักษณะนี้ เป็นการเตรียมคนให้พร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพของสังคมซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา กับบุคลิกภาพ

ความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรของแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา กับชุดตัวแปรของบุคลิกภาพของอาจารย์วิทยาลัยครุภาควิทยาได้มีความสัมพันธ์กัน (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = 0.61339) ที่ระดับนัยสำคัญ .01 ผลการวิจัยนี้ตรงกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และตรงกับทฤษฎีของนักปรัชญา อาทิเช่น พลาโต (Plato) ปีเตอร์ พอล เวอร์เจอร์ส (Peter Paul Vergirus) อีร์สมีส (Erasmus) เจ.เอฟ. แอร์บาร์ท (J.F. Herbert) แวน ครีฟว์ มอร์ริส (Van Cleve Morris) เอช.เอช. ฮอห์น (H.H. Home) และ

¹ ไทพอยน์ สินลาร์ตัน, ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น, หน้า 100.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 104.

เอ็น แอล เกจ (N.L. Gage) ซึ่งต่างก็ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของปรัชญา การศึกษา กับ บุคลิกภาพว่า ปรัชญาการศึกษาที่แต่ละคนยึดถือมีบทบาทสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมและ บุคลิกภาพของตน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ แพทริค เดวิด ลาวรี (Patrick David Laury) ที่พบว่า แนวคิดทางการศึกษาของครู นักศึกษาปริญญาโท และนักศึกษา ปริญญาตรีมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพของตนเอง และเมื่อแยกพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่าง แนวคิดทางปรัชญาการศึกษา กับบุคลิกภาพในแต่ละองค์ประกอบ พบว่ามีความสัมพันธ์กันดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาสำหรับวิทยานิพนธ์กับบุคลิกภาพ ในแต่ละองค์ประกอบ

การวิจัยพบว่าแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาสำหรับวิทยานิพนธ์ มีความสัมพันธ์กับ บุคลิกภาพในองค์ประกอบ B^- (ฉลาดน้อย) E^+ (ชอบแสดงออก) G^- (ไม่ค่อยมีพิธีรีตอง ปล่อยตามสะดวก) H^- (ซื่อาย) I^- (ใจเข้มแข็ง) M^+ (ช่างฝัน) N^- (ตรงไปตรงมา) O^- (ไม่วิตกกังวล) Q_1^- (อนุรักษนิยม) Q_2^+ (ถือการตัดสินใจของตนเองเป็นหลัก) และ Q_3^- (ไม่ค่อยสำรวจ)

ก่อนที่จะได้อภิปรายถึงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญา การศึกษา กับ บุคลิกภาพ ผู้วิจัยขอกล่าวถึงแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาสำหรับวิทยานิพนธ์โดยสังเขปดังนี้ คือ

ความหมายการศึกษา

การศึกษาคือ การสอนให้เป็นผู้มีสติปัญญาที่ดีของสังคม

จุดมุ่งหมายการศึกษา

1. ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ด้านวิชาการมากที่สุด
2. ฝึกฝนให้ผู้เรียนมีความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน และการทำงาน
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางปัญญา
4. เพื่อถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมและค่านิยมของสังคม

องค์ประกอบของการศึกษา

- หลักสูตร

หลักสูตรเน้นเนื้อหาเป็นหลัก เพื่อพัฒนาปัญญา และค่านิยมพื้นฐานของสังคม

- ครู

ครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดี มีคุณธรรมสูง เข้าใจในเนื้อหาวิชา และวัฒนธรรมของสังคมเป็นอย่างดี

ของสังคม ซึ่งอาจสร้างลักษณะนิสัยในองค์ประกอบ Q_1^- อหุรักษ์นิยม กล่าวคือ เป็นบุคคลที่ หัวโบราณ เชื่อมมั่นในสิ่งที่ตนเชื่อและสิ่งที่ตนได้รับสั่งสอนมา ต่อต้านและพยายามประวิงการเปลี่ยนแปลง มักไม่สนใจในการคิดวิเคราะห์ อีกทั้งการวิจัยยังพบว่าแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาสำหรับศึกษาล่าช้ามีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ G^- (ไม่ค่อยมีพิธีรีตองปล่อยตามสะดวก) และ Q_3^- (ไม่ค่อยสำรวจ) จะเห็นได้ว่าบุคลิกภาพในองค์ประกอบนี้ขัดแย้งกับแนวความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาสำหรับศึกษาล่าช้าที่มุ่งให้บุคคลมีระเบียบวินัย และยึดถือแบบแผนการปฏิบัติตามค่านิยมของสังคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสังคมไทยมีลักษณะเป็นปัจเจกชนนิยม (Individualistic) สูง กล่าวคือ เป็นคนรักอิสระ ไม่มีความลุ่มล่าม ไม่มีระเบียบวินัย ไม่ชอบการทำงานกลุ่ม ดังข้อค้นพบจากงานวิจัยของ จอห์น เอฟ. เอ็มเบรี (John F. Embree) เฮอร์เบิร์ต ฟิลลิปส์ (Herbert Phillips) และสุนทร โคมิน (ซึ่งได้อ้างในข้างต้นแล้ว) ลักษณะของสังคมไทยดังกล่าว อาจจะสร้างลักษณะนิสัยในองค์ประกอบ G^- (ไม่ค่อยมีพิธีรีตองปล่อยตามสะดวก) ทำงานไม่มีแผนงาน และไม่รอบคอบ และ Q_3^- (ไม่ค่อยสำรวจ) กล่าวคือ เป็นบุคคลที่ไม่ค่อยจะควบคุมตนเอง ขาดวินัย มีความขัดแย้งในตนเอง ปรับตัวได้ไม่ดี นอกจากนี้การวิจัยยังพบว่าแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาสำหรับศึกษาล่าช้ามีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ M^+ ข่างฝัน กล่าวคือ เป็นบุคคลที่มีจินตนาการกว้างไกล มีแรงจูงใจในตนเองสูง และไม่สนใจที่จะปฏิบัติตามแบบแผน เมื่อพิจารณาในด้านการเป็นบุคคลที่มีจินตนาการกว้างไกลแล้ว จะเห็นว่ามีความสัมพันธ์กับวิธีการหาความรู้ของปรัชญาที่ซึ่งมีรากฐานมาจากปรัชญาพื้นฐานฝ่ายจิตนิยม (Idealism) ที่เชื่อว่าจิตเป็นส่วนสำคัญที่สุดในชีวิตของตน ความรู้หรือความจริง เกิดได้จากความคิด การหยั่งรู้ ดังนั้นวิธีการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องให้ฝึกฝนทักษะในการคิดเป็นสิ่งสำคัญ แนวความเชื่อทางการศึกษาเหล่านี้ อาจสร้างลักษณะนิสัยในด้านเป็นบุคคลที่มีจินตนาการกว้างไกล ล้วนในด้านซึ่งเป็นบุคคลที่มีแรงจูงใจในตนเองสูง จะเห็นว่ามีความสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนการสอนของปรัชญาที่ที่เรียนกันอย่างจริงจัง เคร่งครัด และผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ความพยายามเป็นอันมาก จากแนวความเชื่อทางการศึกษาที่ อาจสร้างลักษณะนิสัยในด้านเป็นบุคคลที่มีแรงจูงใจในตนเองสูง แต่ในด้านซึ่งเป็นบุคคลที่ไม่ชอบทำตามแบบแผนนั้นมีความขัดแย้งกับปรัชญาที่มุ่งให้บุคคลประพฤติตามแบบอย่างของวัฒนธรรมและค่านิยมในสังคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะสังคม-

ไทยมีความเป็นปัจเจกชนนิยม (Individualistic) สูง คนไทยรักความเป็นอิสระมากกว่าการยึดถือปฏิบัติตามแบบแผนในวัฒนธรรมและค่านิยมของสังคม ลักษณะของสังคมดังกล่าวจึงอาจสร้างลักษณะนิสัยในด้านไม่ชอบทำตามแบบแผน

การวิจัยยังพบว่า แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาสารัตถนิยมมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ B⁻ (ฉลาดน้อย) ซึ่งอาจเป็นเพราะปรัชญา¹ เป็นการเรียนรู้ การสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้จากครูแต่เพียงฝ่ายเดียว บทบาทของครูเป็นผู้โอนความรู้ทางวิชาการให้ และการเรียนก็ไม่ได้มุ่งให้หน้าไปใช้ได้ในพื้นที่ แนวความเชื่อทางการศึกษาเหล่านี้¹ จึงอาจสร้างลักษณะนิสัยในด้าน B⁻ ฉลาดน้อย กล่าวคือ เป็นบุคคลที่ค่อนข้างจะเรียนรู้และเข้าใจได้ยาก เป็นที่น่าสังเกตว่า จุดมุ่งหมายการศึกษาของปรัชญา¹ มุ่งพัฒนาบุคคลให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ แต่เมื่อพิจารณาในด้านกระบวนการเรียนการสอนแล้ว จะเห็นว่า วิธีการให้ความรู้ดังกล่าวไม่ได้สนับสนุนให้บุคคลบรรลุตามจุดมุ่งหมายการศึกษา ซึ่งผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกรมพลศึกษา เรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ผลทางการศึกษาระหว่างการศึกษาแผนเก่ากับแผนใหม่" ซึ่งพบว่า แนวโน้มของการศึกษาแผนใหม่ที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง และการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการกลุ่มมีสัมพันธ์ผลทางการศึกษาสูงกว่าการศึกษาแผนเก่าที่เน้นความรู้และการสอบไล่¹

2. ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษานิรันดรนิยมกับบุคลิกภาพในแต่ละองค์ประกอบ

การวิจัยพบว่า แนวคิดทางปรัชญาการศึกษานิรันดรนิยม มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ A⁻ (ค่อนข้างเก็บตัว), Q₃ (ไม่ค่อยสำรวจ)

¹ กรมพลศึกษา, "การศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ผลทางการศึกษาระหว่างการศึกษาแผนเก่ากับแผนใหม่" (กรุงเทพมหานคร : กรมพลศึกษา, 2523), หน้า 47.

แนวคิดทางการศึกษาของปรัชญานิรันดรนิยม ผู้วิจัยขอสรุปดังนี้ คือ

<u>ความหมายการศึกษา</u>	การศึกษา คือ การพัฒนาสติปัญญาและจิตใจ
<u>จุดมุ่งหมายของการศึกษา</u>	1. ให้ผู้เรียนมีจริยธรรมอันดีงาม และมีระเบียบวินัย 2. ให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิชาการมากที่สุด
- หลักสูตร	เน้นเนื้อหาวิชาเป็นหลัก (Subject-centered) ได้แก่ การเรียนวิชาพื้นฐานทั่วไป (General Education) เช่น วรรณคดี คณิตศาสตร์ ฯลฯ
- ครู	เป็นผู้นำทางสติปัญญา มีความคิดกว้างขวาง และมีความสามารถ ในการถกเถียงอภิปราย แต่บทบาทของครูยังเป็นผู้มีอำนาจใน การศึกษาอยู่
- ผู้เรียน	ต้องท่องจำและคิดหาเหตุผลมาอภิปราย แต่อยู่ภายใต้การแนะนำ ของครู
- โรงเรียน	เป็นสถานที่ฝึกผู้นำทางสติปัญญา โดยการสืบทอดความรู้ และ ค่านิยมของสังคมในอดีต
<u>กระบวนการเรียนการสอน</u>	เน้นวิธีสอนแบบบรรยาย แต่มีการถกปัญหาและอภิปรายบ้าง

จากการวิจัยพบว่า แนวคิดทางปรัชญาการศึกษา นิรันดรนิยมมีความสัมพันธ์กับ
บุคลิกภาพในองค์ประกอบ A⁻ (ค่อนข้างเก็บตัว) อาจเป็นเพราะจุดมุ่งหมายการศึกษาของ
ปรัชญานี้มุ่งพัฒนาบุคคลในด้านสติปัญญา และจิตใจมากกว่าการพัฒนาในด้านสังคม ในการเรียน
การสอนครูจะเป็นผู้ควบคุมรักษาวินัยอย่างเคร่งครัด จากแนวคิดทางการศึกษา เหล่านี้ อาจ
สร้างลักษณะนิสัยในองค์ประกอบ A⁻ ค่อนข้างเก็บตัว กล่าวคือเป็นคนที่ชอบอยู่คนเดียว ชอบ
ทำงานดำเนินไปอย่างถูกต้อง และการวิจัยยังพบว่า แนวคิดทางปรัชญาการศึกษา นิรันดรนิยม
มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ Q₃⁻ (ไม่ค่อยสำรวจ) ซึ่งจะเห็นได้ว่า บุคลิกภาพ
ในองค์ประกอบนี้ขัดแย้งกับแนวความเชื่อทางการศึกษาของปรัชญา นิรันดรนิยมที่มุ่งให้บุคคลมี
ระเบียบวินัย และประพฤติตามแบบแผนของวัฒนธรรมและค่านิยมในสังคม ทั้งนี้อาจเป็น
เพราะการที่สังคมไทยมีลักษณะเป็นปัจเจกชนนิยมสูงดังกล่าว อาจสร้างลักษณะนิสัยในองค์-

ประกอบ Q_3^- ไม่ค่อยสำรวจ กล่าวคือ เป็นบุคคลที่ไม่ค่อยจะควบคุมตนเอง ขาดวินัย มีความขัดแย้งในตนเอง และปรับตัวได้ไม่ดี

3. ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพัฒนา การนิยามกับบุคลิกภาพ ในแต่ละองค์ประกอบ

การวิจัยพบว่าแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพัฒนา การนิยามมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ B^+ (เฉลียวฉลาด) E^- (ถ่อมตน) G^+ (ชอบพิจารณาไตร่ตรองเพื่อความรอบคอบ) M^- (ปฏิบัติตามความเป็นจริง) O^+ (วิตกกังวล) และ Q_3^+ (สำรวจ)

แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยาม ผู้วิจัยขอสรุปดังนี้

<u>ความหมายการศึกษา</u>	การศึกษา คือ ชีวิตและความเจริญงอกงาม
<u>จุดมุ่งหมายการศึกษา</u>	ให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองจากประสบการณ์และการปฏิบัติ
<u>องค์ประกอบของการศึกษา</u>	
- หลักสูตร	เป็นหลักสูตรกว้าง ๆ เน้นประสบการณ์จากชีวิตจริงและสังคม
- ครู	เป็นผู้แนะแนว ตั้งคำถามให้ข้อมูล ให้ความรู้ ส่วนในด้านบุคลิกภาพ ครูต้องเป็นคนอดทน คล่องแคล่ว และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตลอดเวลา
- ผู้เรียน	เรียนรู้จากประสบการณ์
- โรงเรียน	เป็นองค์กรที่ย่อมาจากสังคมให้ผู้เรียนได้แก้ปัญหา ลักษณะการบริหารงานในโรงเรียนเป็นแบบประชาธิปไตย
<u>กระบวนการเรียนการสอน</u>	เน้นวิธีสอนแบบแก้ปัญหา และให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง (Learning by doing)

การที่การวิจัยพบว่าแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยามมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ Q_3^+ (สำรวจ) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปรัชญานี้มุ่งพัฒนาบุคคลตามวิถีภาวะทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม แนวความเชื่อทางการศึกษาเหล่านี้ อาจสร้างลักษณะนิสัยในองค์ประกอบ Q_3^+ สรุปรวมคือ เป็นบุคคลที่มีการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนได้ดี สนใจและเอาใจใส่สังคม การวิจัยยังพบว่าแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยามมีความสัมพันธ์

กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ M^- (ปฏิบัติตามความเป็นจริง) และ G^+ (ชอบพิจารณาไตร่ตรองเพื่อความรอบคอบ) ซึ่งอาจเป็นเพราะปรัชญานี้มุ่งให้บุคคลเกิดการ เรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนการสอนจึงส่งเสริมให้เรียนจากประสบการณ์ และการได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนการสอน สามารถวางโครงการ ดำเนินโครงการ วิเคราะห์โครงการและใช้วิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง แนวความเชื่อทางการศึกษาเหล่านี้จึงอาจสร้างลักษณะนิสัยในองค์ประกอบ M^- ปฏิบัติตามความเป็นจริง กล่าวคือเป็นบุคคลที่นิยมทำในสิ่งที่ปฏิบัติได้จริง มักสนใจกับรายละเอียดในภาวะฉุกเฉิน สามารถปฏิบัติงานได้โดยไม่อารมณ์เสีย และ G^+ ชอบพิจารณาไตร่ตรองเพื่อความรอบคอบกล่าวคือ เป็นบุคคลที่ชื่อตรงต่อหน้าที่ ต่อการงานสูง เป็นคนมีแผนงาน ขยันและพากเพียร การวิจัยยังพบว่าแนวคิดทางปรัชญา การศึกษา พัฒนาการนิยมมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ B^+ (เฉลียวฉลาด) ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าปรัชญานี้มุ่งให้เกิดการ เรียนรู้จากประสบการณ์ และใช้วิธีการสอนที่คำนึงถึงความสนใจ ความต้องการ และความถนัดตามวุฒิภาวะ แนวความเชื่อทางการศึกษาเหล่านี้จึงอาจสร้างลักษณะนิสัยในองค์ประกอบ B^+ เฉลียวฉลาด กล่าวคือเป็นบุคคลที่เรียนรู้และเข้าใจได้เร็ว

นอกจากนี้แล้วการ วิจัยยังพบว่า แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยมมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ E^- (ถ่อมตน) จะเห็นว่าบุคลิกภาพในด้านนี้ขัดแย้งกับเป้าหมายของปรัชญาพัฒนาการนิยมซึ่งมุ่งให้บุคคลได้แสดงออกอย่างอิสระ โดยการเปิดโอกาสให้เลือกเรียนตามความสนใจ ความถนัดของแต่ละบุคคล เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะค่านิยมของสังคมไทยได้ให้ความเคารพแก่ผู้อาวุโสเป็นอย่างมาก คนไทยโดยทั่วไปจะเชื่อฟังผู้มีอำนาจหน้าที่¹ เฮอร์เบิร์ต ฟิลลิปส์ (Herbert Phillips) ได้เสนอผลการวิจัยว่าสังคมไทยมีลักษณะค่านิยมแบบ "เครื่องสำอางค์ทางสังคม" (Social Cosmetics) ในระดับสูงอันได้แก่ "การรักษาหน้าใจกัน ความเกรงใจ ความลู่ภาพ" ซึ่งแสดงออกมาในลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น การแสดงความเป็นเพื่อนฝูง การเลี่ยงเรื่องที่ทำให้คนอึดอัด การเลือกเรื่องที่ทำให้คนพอใจ การเปลี่ยนหัวเรื่องสนทนาบ่อย ๆ ฯลฯ

¹ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น, หน้า 117.

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจึงมีลักษณะที่ทำให้คนอื่นเห็นหรือคิดอย่างที่ต้องการและเพื่อยืนยันว่าตนเป็นคนดี ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจะเป็นไปอย่างฉาบฉวย และบุคคลต่างปรุงแต่งเข้าหากัน ประกอบกับนิสัยที่เป็นตัวของตัวเองไม่ขึ้นกับใครของคนไทย ความสัมพันธ์นี้จึงมีลักษณะไม่แน่นอน เชื่อถือไม่ได้ ทำนายไม่ได้ เมื่อต่างฝ่ายต่างเผชิญหน้าก็จะแสดงอาการ "ลง" ให้แก่กันมาก แต่จะไม่แนใจเลยว่า ฝ่ายหนึ่งจะกระทำอย่างที่พูดหรือแสดงออก¹ ลักษณะคำนิยม และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมไทย สิ่งอาจจะสร้างลักษณะนิสัยในองค์ประกอบ E⁻ ถ่อมตน กล่าวคือเป็นบุคคลที่ยอมผู้อื่น ใจดี พร้อมทั้งจะประพฤติตามแบบแผน

การวิจัยยังพบว่า แนวคิดทางปรัชญาพัฒนาการนิยมมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ O⁺ (วิตกกังวล) จะเห็นว่าบุคลิกภาพในด้านนี้ขัดแย้งกับเป้าหมายของปรัชญาพัฒนาการนิยม ซึ่งมุ่งพัฒนาบุคคลตามวิถีภาวะในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของคนไทยที่ เออร์เบิร์ต ฟิลลิปส์ ได้วิจัยพบว่า มีลักษณะฉาบฉวยและต่างปรุงแต่งเข้าหากัน อีกทั้ง สตีเวน ไอ ไพเกอร์ (Steven I Piker) ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมไทยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีลักษณะ 3 ประการ ประการแรกคือ ความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยและไม่ไว้วางใจกัน ความรู้สึกนี้ก็มีทั้งระดับเพื่อนและครอบครัว ประการที่สองคือความไม่ต้องการแสดงความรู้สึกเป็นศัตรูอย่างโจ่งแจ้ง และประการสุดท้ายได้แก่ ลักษณะขัดแย้งในตัวเองต่อการพึ่งพาอาศัยผู้อื่น กล่าวคือชาวบ้านมีการพึ่งพาอาศัยกัน พร้อมกันนั้นก็มีความรู้สึกกังวลและไม่ไว้วางใจ² จากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดังกล่าว อาจสร้างลักษณะนิสัยในองค์ประกอบ O⁺ วิตกกังวล กล่าวคือเป็นบุคคลที่มีแต่ความหวาดหวั่น มักมีความวิตกกังวลในปัญหาต่าง ๆ อย่างเด็ก ๆ ขาดความรู้สึกปลอดภัย และมีความวิตกกังวลสูง

¹Herbert Phillips, "Thai Peasant Personality : A Case Study of Bang Chan Villages," p. 394.

²Steven I. Piker, "An Examination of Character and Socialization in a Thai Peasant Community" (Doctoral thesis, University of Washington, 1964), pp. 273-276.

4. ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยมกับบุคลิกภาพใน

แต่ละองค์ประกอบ

การวิจัยพบว่าแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยมมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ B^+ (เจสียวฉลาด) F^+ (ตามลบาย) H^+ (กล้าเสี่ยง) และ Q_3^+ (สำรวจ)

แนวความคิดทางปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม ผู้วิจัยขอสรุปดังนี้คือ

ความหมายการศึกษา

การศึกษาคือการปฏิรูปสังคม

จุดมุ่งหมายการศึกษา

1. เพื่อพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน
2. มุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการพัฒนาสังคมในอนาคต
3. ฝึกฝนให้ผู้เรียนเป็นประชาธิปไตย

องค์ประกอบของการศึกษา

- หลักสูตร เน้นวิชาที่เกี่ยวกับปัญหาสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ให้ผู้เรียนร่วมกันแก้ปัญหา และแสวงหาแนวทางใหม่
- ครู เป็นผู้สร้างสถานการณ์และปัญหาให้ผู้เรียนแก้ไขปรับปรุง
- ผู้เรียน ตระหนักในความสำคัญของตนเองและสังคม
- โรงเรียน เป็นแหล่งรวมปัญหาในสังคมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และพัฒนาสังคมต่อไป

กระบวนการเรียนการสอน

ใช้วิธีวาง โครงการ เน้นภาคทฤษฎีควบคู่ไปกับภาคปฏิบัติ

การวิจัยพบว่าแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยมมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ Q_3^+ (สำรวจ) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปรัชญานี้มุ่งพัฒนาบุคคลในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม จากแนวคิดทางการศึกษาเหล่านี้จึงสร้างลักษณะนิสัยในองค์ประกอบ Q_3^+ (สำรวจ) กล่าวคือเป็นบุคคลที่มีการควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรมของตนได้ดี สนใจและเอาใจใส่สังคม การวิจัยยังพบว่า แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยมมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ H^+ (กล้าเสี่ยง) และ F^+ (ท่าความลบาย) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปรัชญานี้มุ่งให้บุคคลมีความรับผิดชอบในการสร้างสรรค์พัฒนาสังคมกระบวนการเรียนการสอนจึงเน้นให้บุคคลได้ศึกษาปัญหาต่าง ๆ ในสังคม แนวคิดทางการศึกษาดังกล่าวจึงสร้างลักษณะนิสัยใน

องค์ประกอบ H^+ กล้าสังคม กล่าวคือเป็นบุคคลที่กล้าเสี่ยง กล้าหาญ ชอบเข้าสังคม ชอบลองของใหม่ ๆ และ F^+ ทำความสบาย กล่าวคือเป็นบุคคลที่มีลักษณะตามสบาย ว่องไว ข้างคุย และเปิดเผย นอกจากนี้การวิจัยยังพบว่า แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยมมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ B^+ (เฉลียวฉลาด) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปรัชญานี้มุ่งให้บุคคลได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ลงมือกระทำเอง แก้ปัญหาด้วยตนเอง ฮักทั้งกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นภาคทฤษฎีควบคู่ไปกับภาคปฏิบัติ และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในพื้นที่ จากแนวคิดทางการศึกษาเหล่านี้จึงอาจสร้างลักษณะนิสัยในองค์ประกอบ B^+ เฉลียวฉลาด กล่าวคือเป็นบุคคลที่เรียนรู้และเข้าใจได้เร็ว

5. ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาอัตถิภาวนิยมกับบุคลิกภาพแต่ละองค์ประกอบ

การวิจัยพบว่าแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา อัตถิภาวนิยมมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ A^+ (ชอบออกสังคม) B^+ (เฉลียวฉลาด) C^+ (อารมณ์มั่นคง) I^+ (ใจอ่อน) และ Q_1^+ (ชอบทดลอง)

แนวคิดทางการศึกษาปรัชญาอัตถิภาวนิยม ผู้วิจัยขอสรุปดังนี้ คือ

ความหมายการศึกษา การศึกษา คือ การส่งเสริมให้บุคคลรู้จักตนเอง และรับผิดชอบในตนเอง

จุดมุ่งหมายการศึกษา

1. ให้บุคคลมีเสรีภาพในการเลือกและรับผิดชอบในตนเอง
2. ให้เป็นผู้มีวินัยในตนเอง
3. ให้บุคคลสามารถเผชิญปัญหาต่าง ๆ

องค์ประกอบของการศึกษา

- หลักสูตร เน้นวิชาทางมนุษยศาสตร์ (Humanity) ได้แก่ จรรยาบรรณทางประวัติศาสตร์ วรรณคดี ปรัชญา เป็นต้น
- ครู เป็นผู้แนะแนวและสร้างสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาให้ผู้เรียนได้คิดและหาทางแก้ปัญหา
- ผู้เรียน มีเสรีภาพในการเลือกแนวทางของตนเอง
- โรงเรียน มีหน้าที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นตัวของตัวเอง

กระบวนการ เรียนการสอน ใช้วิธีทำให้ผู้เรียนได้สำรวจและค้นหาความสนใจที่แท้จริงของ
ตนเอง แล้วเลือกตามทางที่ตนสนใจ

การวิจัยพบว่า แนวคิดทางปรัชญาการศึกษา อดิถิภาวนิยมมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพ
ในองค์ประกอบ C^+ (อารมณ์มั่นคง) Q_1^+ (ชอบทดลอง) A^+ (ชอบออกสังคม) ทั้งนี้อาจเป็น
เพราะปรัชญานี้มุ่งพัฒนาบุคคลใน เรื่องปัจเจกชนโดยยึดถือ "ตัวฉัน" หรือ "ตัวเอง" เป็นสำคัญ
ส่วนความรู้และวิชาการ เป็นเพียง เครื่องมือให้บุคคลได้สำรวจและค้นหาความสนใจที่แท้จริง รู้สึก
ตนเอง ช่วยตนเองและสามารถพึ่งตนเองได้ การจัดการศึกษาจึง เน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับ
โลก และชีวิตเพื่อให้ผู้เรียนดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข แนวคิดทางการศึกษาเหล่านี้ อาจสร้าง
ลักษณะนิสัยในองค์ประกอบ C^+ อารมณ์มั่นคง หมายถึงมีความเยือกเย็น มองชีวิตตามความเป็น
จริง สามารถรักษาขวัญของกลุ่มได้มั่นคง Q_1^+ ชอบทดลอง กล่าวคือเป็นบุคคลที่สนใจในเรื่องที่
ต้องมีการทดลอง อย่างไม่ลังเล และช่างถามไม่ว่า เรื่องเก่า เรื่องใหม่ อดทนต่อความไม่สะดวกและ
การเปลี่ยนแปลง และ A^+ ชอบออกสังคม กล่าวคือ เป็นคนที่เข้ากับคนอื่นได้ดี ให้ความร่วมมือ
ดี การวิจัยยังพบว่า แนวคิดทางปรัชญาการศึกษา อดิถิภาวนิยมมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์
ประกอบ B^+ (เฉลียวฉลาด) ซึ่งอาจเป็นเพราะปรัชญานี้มีจุดมุ่งหมายการศึกษา เพื่อมุ่งให้บุคคล
รักตนเอง รับผิดชอบตนเอง ในด้านการเรียนการสอนก็เปิดโอกาสให้บุคคลลงมือกระทำด้วยตนเอง
แนวคิดทางการศึกษาเหล่านี้จึงอาจสร้างลักษณะนิสัยในองค์ประกอบ B^+ เฉลียวฉลาด นอกจากนี้แล้ว
แนวคิดทางปรัชญาการศึกษา อดิถิภาวนิยมยังมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ I^+ ใจอ่อน
กล่าวคือเป็นบุคคลที่อารมณ์อ่อนไหวง่าย ต้องการความช่วยเหลือ และเห็นใจจากผู้อื่น ต้อง
พึ่งพาผู้อื่น จะเห็นว่าในด้านอารมณ์อ่อนไหวง่าย มีความสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนการสอน
ของปรัชญานี้ ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากภายในมาสู่ภายนอกนั้นคือ เน้นให้ผู้เรียนได้ระบาย
ความรู้สึกและทัศนคติของตนที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ออกมาให้มากที่สุด ส่วนในด้านการพึ่งพาผู้อื่น จะ
เห็นว่ามี ความขัดแย้งกับเป้าหมายของปรัชญานี้ที่มุ่งให้บุคคลมีความสุข มีอิสระภาพ สามารถช่วย
ตนเองได้ เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะทัศนคติและพฤติกรรมที่เด่น ๆ ของสังคมไทยที่
สุนทร โคมิน¹ ได้วิจัยพบคือ การให้ความสำคัญในเรื่องการพึ่งพาอาศัยกัน การมีมิตรสิด-

¹ สุนทร โคมิน และ สนิท สัมภกรการ, "ค่านิยมและระบบค่านิยมไทย : เครื่องมือ
ในการสำรวจวัด" ในรายงานการสัมมนา เรื่องระบบค่านิยมไทย, หน้า 66.

ต่อกันสูง เน้นในแง่ของการเฝ้าสัมพันธ์ (interdependent relationship) มากกว่า การเฝ้าสัมพันธ์ (achievement) นอกจากนี้สภาพของสังคมไทยไม่ค่อยได้ปลูกฝังให้บุตรหลานได้ช่วยเหลือตนเอง ทัศนคติและค่านิยมของสังคมดังกล่าวจึงอาจสร้างลักษณะนิสัยใน I^+ ใจอ่อน กล่าวคือเป็นบุคคลที่อารมณ์อ่อนไหวง่าย ต้องการความช่วยเหลือและเห็นใจจากผู้อื่น ต้องพึ่งพาผู้อื่น

เมื่อแยกพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของปรัชญาการศึกษาแต่ละ สหรักับบุคลิกภาพแต่ละองค์ประกอบ พอจะนำมาสรุปให้เห็นได้ดังนี้

ปรัชญาการศึกษาสารัตถนิยม มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ $B^-, E^+, G^-, H^-, I^-, M^+, N^-, O^-, Q_1^-, Q_2^+$ และ Q_3^-

ปรัชญาการศึกษานิรันตรนิยมมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ A^- และ Q_3^-

ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยมมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ B^+, E^-, G^+, M^-, O^+ และ Q_3^+

ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยมมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ B^+, F^+, H^+ , และ Q_3^+

ปรัชญาการศึกษาฮัตถิกาวนิยมมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ A^+, B^+, C^+, I^+ และ Q_1^+

จากความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา กับบุคลิกภาพดังกล่าวจะ เห็นว่าเมื่อแบ่งแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่มตามทัศนะของ จี แมกซ์ ริงโก (G. Max Wingo)¹ คือกลุ่มอนุรักษนิยมและกลุ่มเสรีนิยม กลุ่มอนุรักษนิยม (Conservative View) ได้แก่ ปรัชญาการศึกษาสารัตถนิยม และปรัชญาการศึกษา-

¹Wingo, Philosophies of Education : An Introduction,

นิรันตรนิยม ส่วนกลุ่มเสรีนิยม (Liberal View) ได้แก่ ประชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม ปฏิรูปนิยม อัตถิภาวนิยม ประชญาการศึกษากลุ่มอนุรักษ์นิยม จะมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในด้าน Q_3^- (ไม่ค่อยสำรวจ) ส่วนประชญาการศึกษากลุ่มเสรีนิยมจะมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในด้าน Q_3^+ (สำรวจ) และ B^+ (เฉลียวฉลาด)

ตามผลการวิจัยนั้นจะเห็นว่า เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้คือ แนวคิดทางประชญาการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพที่บุคคลแสดงออก ผู้วิจัยเห็นว่าสิ่งเหล่านี้มีคุณค่าและมีประโยชน์ที่จะนำไปใช้ในเชิงประยุกต์ เช่น การคัดเลือกเข้าทำงาน โดยอาจพิจารณาจากบุคลิกภาพที่แสดงออกว่ามีแนวความคิดความเชื่อทางการศึกษาอย่างไร อีกทั้งแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดแนวคิดทางประชญาการศึกษานี้ ก็อาจนำไปใช้วัดความคิด ความเชื่อทางการศึกษาของบุคคลในการเข้าทำงานได้ นอกจากนี้ยังเป็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับประชญาการศึกษากลุ่มอนุรักษ์นิยมซึ่งมุ่งพัฒนาบุคคลให้ประพฤติตามแบบแผนและค่านิยมของสังคม การวิจัยกลับพบว่า แนวคิดทางการศึกษานี้มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ Q_3^- ไม่สำรวจกล่าวคือ เป็นบุคคลที่ไม่ค่อยจะควบคุมตนเอง ขาดวินัย มีความขัดแย้งในตนเอง ปรับตัวได้ไม่ดี ส่วนแนวคิดทางการศึกษาของประชญากลุ่มเสรีนิยม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายพัฒนาบุคคลให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพนั้นการวิจัยพบว่า มีความสอดคล้องกับแนวคิดทางการศึกษานี้กล่าวคือ มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในองค์ประกอบ B^+ เฉลียวฉลาด และ Q_3^+ สำรวจกล่าวคือ สามารถควบคุมพฤติกรรมและอารมณ์ของตนได้ดี สนใจ และเอาใจใส่ต่อสังคม แสดงให้เห็นว่าแนวคิดทางประชญาการศึกษาของกลุ่มเสรีนิยมได้ส่งเสริมให้บุคคลมีพัฒนาการในทุก ๆ ด้าน อีกทั้งยังสอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ที่มุ่งสร้างเสริมคุณภาพของพลเมืองให้สามารถดำรงชีวิตและทำประโยชน์แก่สังคม¹ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าการจัดการศึกษาควรมุ่งให้ครู อาจารย์มีแนวคิดโน้มไปทางประชญาการศึกษากลุ่มเสรีนิยม

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช

ข้อเสนอแนะ

เกี่ยวกับการนำไปใช้

1. ในด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิจัยเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาในประเทศไทยในปัจจุบันยังมีน้อยมาก ผลการวิจัยนี้จึงมีส่วนช่วยเพิ่มเติมความรู้ทางด้านปรัชญาการศึกษาในส่วนที่จะอธิบายให้ทราบถึงความเชื่อทางการศึกษาของอาจารย์ในวิทยาลัยครุภาคใต้ และบุคลิกภาพของอาจารย์ตามความเชื่อทางการศึกษาดังกล่าว ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาการศึกษาของไทยและบุคลิกภาพได้

2. ในด้านการวางแผนการศึกษา เนื่องจากอาจารย์วิทยาลัยครุภาคใต้ส่วนใหญ่มีแนวคิดโน้มไปทางปรัชญาพัฒนาการนิยม ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 เป็นส่วนใหญ่ ผู้บริหารการศึกษาในวิทยาลัยครุภาคใต้จึงอาจใช้ผลการวิจัยนี้เป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกหัดครูต่อไป นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังเป็นประโยชน์ในการนำมาใช้ปรับปรุงคุณภาพของอาจารย์ที่มีแนวคิดทางการศึกษาโน้มไปทางสัทธิอื่น ๆ ให้มีแนวคิดสอดคล้องกับเป้าหมายของวิทยาลัยครู ทั้งนี้เพื่อให้การศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจทำได้โดยการจัดอบรม สัมมนา และเผยแพร่แนวคิดทางการศึกษาตามเป้าหมายของวิทยาลัยครู

3. ในด้านการบริหารการศึกษา ข้อมูลที่ได้จากความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาแต่ละสัทธิกับบุคลิกภาพในแต่ละด้าน สามารถนำไปใช้ในการคัดเลือกและจัดบุคคลเข้าทำงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายของวิทยาลัยครูได้ เช่น เมื่อวิทยาลัยครูมีปรัชญาในการผลิตครูให้เป็นคนดี มีคุณธรรม และสามารถทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย บุคลิกภาพของครูที่จะช่วยให้การศึกษาดำเนินไปบรรลุตามเป้าหมายดังกล่าวได้ จึงต้องมีลักษณะเป็นอนุรักษ์นิยม และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

4. ในด้านองค์ประกอบของการศึกษา อาจารย์วิทยาลัยครุภาคใต้มีแนวคิดที่ว่า ครูควรเป็นคนที่จริยธรรมและคุณธรรม เพื่อเป็นแบบอย่างอันดีงามของผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน และโรงเรียนควรเป็นสถานที่ส่งเสริมและฝึกฝนผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี ผู้บริหารการศึกษาจึงควรสนับสนุนการพัฒนาทางด้านจริยธรรม คุณธรรม และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม โดยการจัดอบรมและสัมมนา เกี่ยวกับพื้นฐานทางจริยธรรม ตลอดจนสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว

5. ในด้านกระบวนการเรียนการสอน อาจารย์วิทยาลัยครุภาคใต้ส่วนใหญ่เห็นว่าควรใช้วิธีสอนให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง ความเห็นนี้จึงเป็นประโยชน์ในการที่จะบุกเบิกและส่งเสริมวิธีสอนดังกล่าว ทั้งในส่วนของอาจารย์และในการผลิตบัณฑิตเพื่อให้ออกไปสอนนักเรียนให้ได้พัฒนาตนเอง

เกี่ยวกับการวิจัยต่อไป

1. ควรได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครุภาคใต้ โดยติดตามผลเป็นระยะยาว เช่น ในระยะ 5 ปี 10 ปี และ 15 ปี ทั้งนี้เพื่อศึกษาว่า อาจารย์มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา เปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง
2. ควรได้ศึกษาแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของนักศึกษา วิทยาลัยครุหรือนักศึกษาในสถาบันการศึกษาอื่น ๆ และการเปลี่ยนแปลงโดยการติดตามผลเป็นระยะยาว เริ่มตั้งแต่เข้าศึกษาในวิทยาลัยจนจบการศึกษา ว่ามีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา เปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษากับตัวแปรอื่น ๆ เช่น พฤติกรรมการบริหารการศึกษาของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้บริหารการศึกษา เป็นต้น
4. ถ้าจะศึกษาแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา กับกลุ่มตัวอย่างประชากรภาคใต้ให้ได้ผลดี ควรคำนึงถึงอิทธิพลที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาด้วย เช่น คำสอน
5. ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา กับบุคลิกภาพของอาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครูอื่น ๆ เพื่อศึกษาดูว่ามีลักษณะเหมือนกันหรือไม่
6. ควรศึกษาปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งทำให้อาจารย์ไม่สามารถดำเนินการสอนตามแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์ได้